

УДК 811.161

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.84.32>**О. М. Максимець**кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри математики, інформатики та академічного письма
ЗВО «Подільський державний університет»

ФОРМУВАННЯ МОВНОКОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Усі виклики сьогодення та динамічний розвиток сучасного суспільства впливає на спосіб нашого життя, сприйняття світу, особливості мислення та спілкування. Відповідно до цих викликів можна окреслити нову парадигму освіти в сучасному світі, яка передбачає формування і розвиток у нашої молоді таких якостей як мобільність, креативність, ініціативність, здатність розуміти емоції, наміри і мотивацію інших людей і свої власні, самостійність під час отримання нових знань, готовність до ефективної міжособистісної та професійної комунікації. Сьогодні комунікативна культура особистості є основою якісних та продуктивних взаємостосунків і досягнення взаєморозуміння, способом самовдосконалення, саморозвитку і самореалізації. Особливо є актуальною проблема якості комунікації і розвитку комунікативної культури особистості в умовах загрозливого для людства розходження між досягненнями матеріальної та духовної культури, що приводить до конфліктів – від глобальних, міжнаціональних до індивідуально-особистісних. На жаль, на сучасному етапі підготовки фахівців недостатньо уваги приділяють саме гуманітарній частині і ми простежуємо певні суперечності між достатнім рівнем професійних знань, умінь, навичок нашої молоді і неспроможністю передати їх іншим працівникам, організовувати процес надання різних послуг на основі використання сучасних комунікаційних технологій. Інколи причиною багатьох проблем, які виникають у професійній діяльності, є саме недостатній рівень сформованості комунікативних навичок майбутніх фахівців.

У статті розглядаються питання формування мовнокомунікативних компетентностей як невід'ємної складової частини професійної підготовки фахівців у системі вищої освіти, визначено інтерактивні методи та прийоми щодо формування навичок ефективних комунікацій та обґрунтовано важливість оптимального відбору загальнодидактичних і лінгводидактичних принципів у процесі вивчення мовознавчих дисциплін. Адже саме вибір дієвих методів навчання допомагає залучити студентів до активної комунікативної діяльності і звісно що сприяє оволодінню навичками ефективних та результативних комунікацій.

Ключові слова: мовнокомунікативний підхід, ефективні комунікації, мовленнєва компетентність, принципи, методи, комунікативні здібності, комунікативні вміння, комунікативна культура.

Постановка проблеми. Усі виклики сьогодення та динамічний розвиток сучасного суспільства впливає на спосіб нашого життя, сприйняття світу, особливості мислення та спілкування. Відповідно до цих викликів можна окреслити нову парадигму освіти в сучасному світі, яка передбачає формування і розвиток у нашої молоді таких якостей як мобільність, креативність, ініціативність, здатність розуміти емоції, наміри і мотивацію інших людей і свої власні, самостійність під час отримання нових знань, готовність до ефективної міжособистісної та професійної комунікації. Сьогодні комунікативна культура особистості є основою якісних та продуктивних взаємостосунків і досягнення взаєморозуміння, способом самовдосконалення, саморозвитку і самореалізації. На жаль, на сучасному етапі підготовки фахівців недостатньо уваги приділяють саме гуманітарній частині і ми простежуємо певні суперечності між достатнім рівнем професійних знань, умінь, навичок нашої молоді і неспроможністю передати їх іншим працівникам, організовувати процес надання різних послуг на

основі використання сучасних комунікаційних технологій, правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів, влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності, керувати спілкуванням, організовувати обговорення, послуговуватися етикетними засобами для досягнення комунікативної мети, діагностувати стилі ведення переговорів співрозмовника і уміти користуватися різними тактичними прийомами для досягнення результату. Інколи причиною багатьох проблем, які виникають у професійній діяльності, є саме недостатній рівень сформованості комунікативних навичок майбутніх фахівців.

Аналіз останніх досліджень. Перешкодою, на думку Л. А. Гарнага, щодо формування комунікативних здібностей є недоліки освітнього процесу, адже багато студентів, відповідаючи на заняттях, не володіють вільно матеріалом, не здатні аналізувати інформацію, не мають власної думки щодо певної проблеми, а натомість читають з паперових носіїв [5, с. 110]. Розвиток комунікативних

здібностей є однією з провідних проблем нашого суспільства, оскільки воно перенасичене різноманітними технологіями і більшість молоді мало спілкується наживо, а переважно через Інтернет, тому і не вистачає навичок і вмінь спілкування [5, с. 110].

Питання щодо мовної орієнтації особистості в сучасних умовах висвітлені в працях українських та зарубіжних дослідників (А. Мартіне, Е. Сепір, О. Потебня, Л. Масенко, Л. Мацько, Б. Матіяш та ін.).

Теоретичні засади формування мовної особистості в процесі навчання української мови як рідної, спорідненої чи іноземної висвітлені в працях Л. Мацько, Л. Паламар, О. Семиног, Л. Струганець, В. Жовтобрюх та ін.

Проблема формування мовної особистості, що нерозривно пов'язана з вихованням мовної свідомості аналізується в дослідженнях С. Єрмоленко, Л. Мацько, П. Селігея та ін.

Метою цієї статті є визначення ролі мовно-комунікативної культури у професійній підготовці сучасного фахівця та окреслення дієвих методів формування навичок ефективних комунікацій у процесі вивчення мовознавчих дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Від комунікативних навичок фахівця залежить якість та успішність професійної діяльності, рівень досягнення успіху. Саме мовнокомунікативні навички майбутніх фахівців сприяють не лише полегшенню процесу їхньої професійної адаптації, а й ефективній реалізації знань, вмінь і навичок спілкуватися й досягати взаєморозуміння при виконанні професійних і соціальних функцій. Розвиток професійної комунікативної культури відбувається відповідно до здатності людини навчатися, її предметних знань та попереднього досвіду і здійснюється в межах ситуативного контексту, пов'язаного із навчанням та спеціалізацією.

Уміння спілкуватись дає змогу підвищити результативність професійних навичок, допомагає впевнено відчувати себе на виробництві в процесі виконання професійної діяльності або спілкування з колегами, у встановленні ділових контактів тощо. Загальновідомо, що основними формами ділової комунікації виступають ділова бесіда, ділові зустрічі, публічні виступи, ділові дискусії та переговори тощо. Успішність же залежить від наявності в учасників комунікації як знань та уявлень про тему спілкування, так і загальних мотивів та поставлених перед суб'єктом цілей [9, с. 125].

За етимологічною природою іменниковий термін *комунікація*, відповідно до даних академічного словникового видання, походить від латинського *commūnicātio* («повідомлення, передача»), пов'язаного з дієсловом *commūnīco* («роблю спільним; повідомляю; з'єдную»), що є похідним від *commūnis* («спільний») [6, с. 545].

У сучасній філософії зазначену дефініцію визначають як спілкування, входження у взаємини на основі та за допомогою різних засобів людської взаємодії. В основі комунікації маємо політичні, економічні, інформаційні та інші способи взаємин між людьми на відміну від діалогу, який здебільшого передбачає живу людську участь у спілкуванні. Цікаво зазначити, що для східно-європейської філософії комунікація постає явищем технізованим, знеособленим, позбавленим присутності живої людини, тому тут переважають поняття діалогу та спілкування [13, с. 86–87]. У контексті психології теж підкреслюють спорідненість термінів *комунікація* та *спілкування*. Велика психологічна енциклопедія (2007) визначає комунікацію як взаємодію двох чи більше людей, що полягає в обміні інформацією між ними, і наводить синонім «спілкування». У «Словнику іншомовних слів» категорією числа розмежовано терміни *комунікації* та *комунікація* [12, с. 285]. Багатозначність терміна автори зазначеного джерела пов'язують з лат. *communīco* в значенні «роблю загальним, поєдную» й пояснюють як: 1) «шляхи сполучення і транспорту»; 2) «лінії зв'язку, мережі підземного міського господарства». Латинським *communīco* у значенні «спілкуюся з кимось» пояснено *комунікацію* як «спілкування, передавання інформації». Отже, як бачимо, комунікацію прирівнюють із спілкуванням, однак поняття «комунікація» ширше поняття «спілкування». Ми розглядаємо ці терміни як синоніми «з метою наголошення на процесах соціальної взаємодії, що розглядаються в їхньому знаковому втіленні» [2, с. 37].

Отже, комунікація – це процес передачі, обміну інформацією (фактами, ідеями, поглядами, емоціями тощо) між двома або більше особами, спілкування за допомогою як вербальних так і невербальних засобів із метою передавання та одержання інформації.

Проте, перед викладачами мовознавчих дисциплін стоїть сьогодні завдання у процесі вивчення таких дисциплін як «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Академічне письмо», «Мистецтво ведення переговорів» виробити у студентів не лише уміння організовувати та керувати процесом спілкування, а й сформулювати практичні навички щодо ефективності комунікативної діяльності.

Серед мовнокомунікативних умінь дослідники виокремлюють такі як власне комунікативні, редакторські та полемічні. У контексті нашої роботи звернемося до наукової студії В. Соколової, яка зазначає три блоки комунікативних умінь – соціально-психологічні, логіко-композиційні, мовленнєві [10].

Соціально-психологічні комунікативні уміння – це, перш за все, здатність до порозуміння між людьми, спроможність відчувати їх емоційний стан, визна-

чати мотиви поведінки. Уміння за допомогою слова впливати на людей та спонукати їх до певних дій; здатність вирішувати проблеми, запобігаючи емоційним конфліктам. Оскільки одна із функцій мови – мислетворча, то набуті логіко-композиційні вміння формують і певну культуру мислення, яка спрямована на сприйняття та відтворення текстів різних стилів і жанрів. Це вміння бути переконливим, формувати тези, добирати аргументи та докази. Власне кажучи, комунікативні вміння демонструють знання норм літературної мови, правил акцентуаційного оформлення висловлювань; уміння дотримуватись правильності та чистоти, точності, логічності й виразності мови.

З-поміж мовнокомунікативних умінь виокремлюємо уміння полемічного та монологічного мовлення. Полемічні навички – це вміння вдало використовувати професійні засоби впливу для формування переконань, в основі яких – досвід, уявлення, знання, ідеї, що стали мотивами поведінки певної особистості. Практика аргументації та переконання вимагає логічного доведення та передбачає цілеспрямований вплив на свідомість і почуття. З-поміж полемічних умінь виділимо також уміння відстоювати власну позицію. Ідеться, зокрема, про логічне та аргументоване доведення, що визначається стійкістю позиції суб'єкта. При будь-якій полеміці доречно вміти визначати позицію співрозмовника, оцінювати послідовність аргументації та вміти не лише вдало сформулювати власну позицію, а й захистити її за допомогою доказів.

Монологічне мовлення з позиції психолінгвістів – це відрізок мовлення або мовленнєвого висловлювання, яке є змістовим та структурним цілим, несе організовану за законами логіки і граматики відповідно спрямовану інформацію та має завершену думку.

Щоб студент зрозумів основні принципи та правила проведення результативних комунікацій нам потрібно передбачити проведення різних форм практичної роботи, які б сприяли формуванню певних компетенцій щодо організації молодими фахівцями успішного процесу спілкування, проведенню ділових бесід, переговорів. При цьому у процесі навчально-професійної діяльності мають активно використовуватися такі технології як техніка постановки запитань та відповідей на них, робота у великих та малих групах; публічні виступи, рольові та ділові ігри, дискусії, кейс-технології тощо. Саме такі активні методи комунікативного спілкування не лише спонукують студентів до розумової діяльності, але й активізують творчі здібності. Одним із активних методів навчання є проведення заняття у формі «круглого столу» на теми: «Що нам потрібно зробити для здобуття якісної освіти?», «Тенденції та формування професійної лексики», «Академічна

добročесність як основа успіху» тощо. Досить ефективними є і дискусійні методи навчання такі як дебати, групові дискусії, заняття у форматі ток-шоу (завдання: *підготуйтеся до участі в груповій дискусії на такі теми: «Навички майбутнього. Які вони?»*, *«Зв'язки з громадськістю як засіб формування позитивного іміджу організації»*, *«Академічна доброчесність: міфічна концепція чи реальність»*, *«Цифровий контакт чи зоровий контакт. Безпосереднє спілкування чи опосередковане»* тощо).

Досить перспективним є метод проєктів, що заохочує студентів до дослідницької діяльності. Адже в основі зазначеного методу лежить розвиток пізнавальних навичок студентів, уміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, розвивати критичне та творче мислення (завдання: *заздалегідь студентам дається завдання, наприклад, підготувати комунікативний проєкт «Особливості риторики сучасних політиків, культурних діячів, блогерів тощо»*, *використовуючи при цьому сучасну техніку* (мобільний телефон, комп'ютер, диктофон тощо)).

Проєктна методика, як пише Т. Гарлицька, «є надзвичайно складною, оскільки вимагає багато часу для підготовки й мотивації; студентам необхідно самостійно мислити, знаходити й вирішувати проблеми, залучаючи при цьому знання з різних предметних галузей, виявити самостійність у способі викладання та презентації матеріалу» [4].

Досить цікавим також є метод кейсів, в основі цього якого є концепція розвитку розумових здібностей. Зазначений метод у різноманітних джерелах трактується по-різному, залежно від перекладу та призначення. Н. Волкова [3] та Т. Кошманова [8] наполягають на назві кейс-метод, який сприяє розвитку критичної рефлексії, що вчить розв'язувати проблеми та критично до них ставитись.

Окреслений метод належить до неігрових імітаційних активних методів навчання і передбачає розгляд та аналіз окремих ситуацій, що можуть бути запропоновані студентам у формі певних завдань. Кейс-технології можна застосовувати при вивченні теми «Форми колективного обговорення професійних проблем». Студентам можна запропонувати таке завдання: *«Дуже важлива персона з Канади готова вкласти значну суму, яку надають приватні інвестори (він їх представляє) у відновлення України. Ви йдете з ним на переговори від результатів яких залежить дадуть інвестори гроші та скільки саме. Йому повинні сподобатися ваші пропозиції щодо того, на що будуть направлені ці кошти»*. Усіх студентів ділимо на кілька груп, кожна з яких має підготувати свої пропозиції і переконати інвесторів, представником від яких може бути викладач. На думку Т. Гарлицької, «система використання мовних ситуацій на заняттях підсилює внутрішню

мотивованість студентів, створюючи умови для вираження у мовленні власних думок, поглядів, передбачень, для виявлення фантазії та креативного мислення» [4].

До інтерактивних методів, які допомагає вдосконалювати комунікативні навички та спонукає студентів до творчості та креативності студентів належать імітаційно-ігрові методи такі як «рольова гра» та ділова гра. Рольова гра – це створена ситуація, що імітує життєву, у якій людина може зробити певні помилки, не нашкодивши собі в реальному житті й тим самим здобувши неоціненний досвід [7]. Студентам можна запропонувати такі завдання: *змодельуйте бесіду між роботодавцем і особою, що прийшла на співбесіду проведіть рольову гру «студент-викладач» про культуру мовлення*). Варто зазначити, що «Рольова гра допомагає спілкуванню, сприяє передачі накопиченого досвіду, одержанню нових знань, правильній оцінці вчинків, розвитку комунікативних навичок людини, її сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, емоцій, таких рис, як колективізм, активність, дисциплінованість, уважність, спостережливість» [4].

Цікавим методом також є і ділова гра, яка служить засобом розвитку творчого професійного мислення, що виражається у здатності критично мислити та аналізувати прогнозовані ситуації на виробництві, а також ставити, розв'язувати і доводити завдання професійного спрямування (*завдання: змодельуйте мовленнєві ситуації ділової бесіди, використовуючи при цьому техніку Сократа; змодельуйте ділову бесіду з метою вирішення виробничих питань, ставлячи при цьому різні типи запитань*). Досить ефективним буде зазначений метод при вивченні такої теми як «Форми колективного обговорення професійних проблем» (*завдання: змодельуйте та проаналізуйте етап переговорів, при цьому спонукаючи опонента до певних дій, використовую техніку перефраз; змодельуйте різні способи проведення нарад: диктаторську, авторитарну, сегрегативну, дискусійну тощо*). Саме під час опрацювання цієї теми основним завданням є оволодіння студентами прийомом діалогічного мовлення, мистецтвом аргументації та переконання під час проведення наради, дискусії, переговорів.

Слушно зауважує Т. Бутенко, «ділова гра допомагає студентам занурюватися у спеціально створену виробничу або реальну атмосферу спілкування, дозволяє виконувати різноманітні ролі, від звичайних працівників до керівників підприємств, допомагає розкривати потенціал комунікативних здібностей, учить приймати рішення, від яких залежить доля працівників і виробничий процес на підприємстві, сприяє рефлексивному аналізу власної комунікативної діяльності» [1, с. 7].

Тренінги також належать до активних групових методів навчання, які спрямовані на розвиток

комунікативних здібностей у спілкуванні, умінні встановлювати контакти з людьми. Готуючись до тренінгу, студент поповнює свій термінологічний апарат новими термінами, стійкими словосполученнями, властивими різним напрямкам професійної діяльності. Тренінги доцільно проводити при опрацюванні матеріалу, що окреслює питання мовної культури, під час вивчення основ красномовства, оволодіння прийомами та навичками ділового спілкування під час колективного обговорення професійних проблем (*завдання: підготуйтеся до тренінгу «Мистецтво презентації»*) [10, с. 503].

Робота над монологічним текстом може передбачати самостійну підготовку, а саме студентам пропонують певні комунікативні завдання творчого характеру. Наприклад, можна запропонувати студентам підготувати наукову доповідь з проблемних питань свого фаху, використовуючи при цьому різні методи аргументації та доказів. Після цього зробити риторичний аналіз виступу. Або запропонувати виступити із презентацією професії, яку студент опановує в університеті. При цьому зробити історичний екскурс та дати відповідь на такі запитання: Чим приваблює обрана професія? Наскільки ваша спеціальність важлива, актуальна сьогодні, перспективна? Які ділові, моральні якості допоможуть вам у професійній діяльності? Такі завдання спонукають студентів до пошуку потрібної і нової інформації та активізують аналітико-критичне мислення.

З метою формування і покращення умінь монологічного мовлення студентам можна запропонувати підготувати відеореферат. Адже це сьогодні актуальна технологія пошуку роботи, яка дає змогу претендентові на вакантну посаду презентувати себе ще до призначення співбесіди. Зрозуміло, що це має бути короткий але досить змістовний ролик тривалістю кілька хвилин. На занятті потрібно продемонструвати та проаналізувати зразок відеореферату, розглянути використані мовні звороти, обговорити невербальні риси претендента, визначити вдалі моменти виступу. Обов'язково потрібно звернути увагу не лише на культуру мовлення, а й на зовнішній вигляд, інтонацію, фон та загальну атмосферу, адже навіть найкращі професійні навички претендента можуть бути непоміченими через невдало організовану відеопрезентацію. Лише після цього потрібно запропонувати студентам підготувати та записати власне відеореферат, зосередивши основну увагу на своїх професійних вміннях.

Висновки і пропозиції. Таким чином, комунікативний підхід є ефективним засобом формування навичок ефективних комунікацій, адже цей підхід охоплює безліч іноваційних методик, які не лише допомагають розвивати пам'ять, уяву, інтуїцію, креативність, самостійність, гнучкість у мисленнях та діях, здатність висловлювати

оригінальні ідеї, але й сприяють формуванню високих естетичних цінностей, активної життєвої позиції, ініціативності.

Саме вибір дієвих методів навчання допомагає залучити студентів до активної комунікативної діяльності і звісно що сприяє оволодінню навичками ефективних та результативних комунікацій. Кожен із зазначених методів і прийомів має свою реалізацію у відповідних завданнях та вправах.

Ігрові, дискусійні, імітаційні, тренінгові форми проведення занять активізують мовленнєвий потенціал нашої молоді, формують універсальні стереотипи комунікативної поведінки майбутнього фахівця, забезпечуючи вимоги професійного спрямування курсу мовознавчих дисциплін.

Список використаної літератури:

1. Бутенко Т. О. Активні методи навчання у формуванні комунікативної компетентності студентів / Т. О. Бутенко [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2009-11/09btocsf.pdf>.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.; Видавничий центр «Академія». 2004. с.37.
3. Волкова Н. П. Педагогіка: посіб. для студентів / Волкова Н. П. К.: Академія, 2001. 576 с.
4. Гарлицька Т. Комунікативний підхід як спосіб формування творчих здібностей майбутніх учителів англійської мови / Тетяна Гарлицька [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2013/komunikatyvnyj-pidhid-yak-sposib-formuvannya-tvorchyh-zdibnostej-majbutnihuchyteliv-anhlijskoji-movy/>
5. Гарнага Л. А. Формування комунікативних здібностей студентів технічних навчальних закладів як умова ефективності їх майбутнього професійної діяльності / Л. А. Гарнага [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.readera.org/other/formuvannjakomunikatyevnyekh-zdibnostej-studentiv-tekhnichnyekh-navchalnyekh-10183298.html>
6. Етимологічний словник української мови: у 7 т. / [гол. ред. О. С. Мельничук]. К.: Наук. думка, 1985. Т. 2.
7. Козинець І.І. Застосування активних форм і методів навчання під час вивчення української мови за професійним спрямуванням. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2676 (дата звернення: 07.01.2020).
8. Кошманова Т. «Кейс» метод в педагогічній освіті США / Кошманова Тетяна // Шлях освіти. 2000. № 1. С. 22–24.
9. Максимець О., Адамович А. Переговори як складова частина ділової комунікації. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 36. Том 2. 318 с.
10. Формування навичок ефективних комунікацій в процесі мовної підготовки майбутніх фахівців. Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти. Випуск 24 / Збірник науково-методичних праць/ Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Мелітополь, 2020. 581 с.
11. Семенов, О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. 2 видання. К. ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
12. Словник іншомовних слів / [уклад.: С. М. Морозов, Л. М.Шкарапута]. К.: Наук. думка, 2000. 680 с.
13. Тлумачний словник філософських термінів. Л.: Вид-во Нац. ун-ту «Львівська політехніка», 2009. 264 с.

Maksymets O. Formation of language and communication skills in the process of training future specialists

All the challenges of today and the dynamic development of modern society affect our way of life, perception of the world, features of thinking and communication. In accordance with these challenges, it is possible to outline a new paradigm of education in the modern world, which involves the formation and development of such qualities in our youth as mobility, creativity, initiative, the ability to understand the emotions, intentions and motivations of other people and their own, independence during the acquisition of new knowledge, readiness for effective interpersonal and professional communication.

Today, the communicative culture of the individual is the basis of high-quality and productive relationships and the achievement of mutual understanding, a way of self-improvement, self-development and self-realization. The problem of the quality of communication and the development of the communicative culture of the individual is especially relevant in the conditions of the divergence between the achievements of material and spiritual culture, which is threatening to humanity, which leads to conflicts - from global, international to individual-personal. Unfortunately, at the current stage of the training of specialists, not enough attention is paid to the humanitarian part, and we see certain contradictions between the sufficient level of professional knowledge, skills, and abilities of our youth and the inability to transfer them to other workers, to organize the process of providing various services based on the use of modern communication technologies. Sometimes the cause of many problems that arise in professional activity is precisely the insufficient level of formation of communication skills of future specialists.

The article examines the issue of the formation of linguistic and communicative competences as an integral part of the professional training of specialists in the higher education system, defines interactive methods and techniques for the formation of effective communication skills, and substantiates the importance of optimal selection of general didactic and linguistic didactic principles in the process of studying linguistic disciplines. After all, it is the choice of effective teaching methods that helps to attract students to active communicative activities and, of course, that contributes to the mastery of effective and effective communication skills.

Key words: *linguistic and communicative approach, effective communications, speech competence, principles, methods, communicative abilities, communicative skills, communicative culture.*